

Филозофски факултет у Нишу

Пријемно: 18.5.2022.

УП. 1-2	У. 1-2	У. 1-2	У. 1-2

ДЕПАРТАМЕНТУ ЗА АНГЛИСТИКУ
НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У НИШУ

ПРЕДМЕТ: Извештај са програма размене *Open World – Education for the 21st century*

У оквиру програма размене *Open world – Education for the 21st Century* који организује Канцеларија Конгреса САД за међународне лидере (*Congressional Office for International Leadership – COIL*), боравила сам у САД од 27.4. до 8.5.2022. година као члан делегације Србије коју су чинили пет представника високошколски институција и једна представница Амбасаде САД у Београду. Била је то изузетно богата и плодна посета која се састојала од два дела: програм оријентације који је организовала канцеларија *Open World-a* у Вашингтону и програм упознавања са радом образовних институција и другим врстама образовних програма у Редлендсу, Калифорнија, у организацији Ротари клуба Санрајз (*Sunrise Rotary Club*).

1. Програм оријентације у организацији *Open World-a* у Вашингтону

На семинару који је припремила организација *Open World* делегатима Србије, Азербејџана и Узбекистана, који су истовремено боравили у Вашингтону, обратили су се: Џејн Саргус, извршна директорка *COIL-a*; проф. др Џејмс Кверк, предавач на Америчком универзитету; Ден Е. Дејвидсон, директор Америчких савета; и проф. др Сем Поттоликио, председник фондације *Preparing Global Leaders* и професор на универзитетима у Џорџтауну, Манхајму и Болоњи.

Г-ђа Џејн Саргус је у име *COIL-a* поздравила делегате и говорила о значају програма *COIL-a*. Проф. др Џејмс Кверк је одржао предавање о статусу (америчке варијанте) енглеског језика у САД и широм света, док је проф. др Џејмс Кверк је одржао предавање о америчком политичком систему и федерализму и кључним документима *Декларацији независности* и *Уставу САД*. Нажалост, предавање проф. Поттоликија делегација није пратила због заказаних сусрета у Конгресу САД.

Званични део посете Вашингтону завршио се састанком делегације са једним од четири конгресмена Калифорније, г. Питом Агиларом, бившим градоначеником Редлендса. Г. Агилар нас је упознао са образовним системом Калифорније и променама у образовном систему Редлендса које су извршене у време када је био градоначелник. Наша делегација је представила образовни систем Србије, наша професионална интересовања и кроз интензивну дискусију покушала да идентификује сличности и разлике два образовна система.

2. Посете високообразовним институцијама и састанци са њиховим представницима

Наш први, неформални, разговор обављен је на Ентимолошком сајму у организацији Библиотеке Риверсајда. Био је то састанак са проф. др Трејси Кан, предавачем Ботанике и Проучавања биљака на Универзитету Калифорнија у Риверсајду (*University of California, Riverside*). Са њом смо

разговарали и разменили искустава, пре свега, о организацији и ефектима онлајн наставе у наша два окружења. Заједнички закључак је да је и у Калифорнији и у Србији пандемија затекла образовне системе недовољно спремне за онлајн наставу, да и предавачи и студенти нису имали довољно знања и вештина везане за онлајн апликације у том тренутку, да студенти нису били довољно опремљени техничком опремом да би пратили онлајн наставу и да је успех онлајн наставе највише зависио од индивидуалних компетенција предавача и њихове жеље да прилагоде новом облика наставе.

Прва велика посета једној високообразовној институцији у Редлендсу била је посета двогодишњем колеџу (*community college*-у) Крафтон Хил. Ово је институција која нуди двогодишње студије, али је интересантно да акредитација колеџа омогућава њиховим дипломираним студентима да наставе школовање на универзитетима уз признавање свих кредита из колеџа. Крафтон Хил се изузетно поноси чињеницом да неки од њихових дипломаца уписују најпрестижније универзитете у земљи, укључујући и Харвард. Иначе, овакав начин студирања – студенти најпре заврше неки двогодишњи колеџ, а потом уписују студије на универзитету – постаје све популарнији због изузетно високих цена образовања на универзитетима.

Најважнији део финансирања колеџа Крафтон Хил је пројектно финансирање, које им омогућава да у сарадњи са заједницом брзо одговоре на потребе тржишта рада, али и да омогуће развој колеџа. Најновији програм који је акредитован је образовање ватрогасаца, који се реализује са Ватрогасном станицом у округу, где се обавља и велики део практичне обуке студената.

Захваљујући конкурсима на различите позиве локалне заједнице али и државе Калифорније, колеџ Крафтон Хил је изузетно добро опремљен. Имају соларне плоче, базну станица мобилне телефоније, која омогућава праћење онлајн наставе, базен (који је пренет из Лонг Бича). У тренутку наше посете тек трећина студената се вратила у учионице.

Највеће интересовање свих чланова делегације Србије изазвала су наставна и друга помоћна средства намењена студентима са посебним потребама. Већ на самом почетку обиласка колеџа приметили смо да су сва обавештења и информације о просторијама приказана и на Брајевом писму и да, поред приступних рампи за студенте у колицима, постоје и посебна средства за отварање врата и лакше кретање по просторијама.

Посебно информативан био је боравак у учионици намењеној студентима са посебним потребама за праћење наставе и израду задатака. У овој учионици постоје ножни миш, тастатуре са увећаним ознакама на диркама и са израженим контрастом, паметна оловка и интерактивна свеска за прављење белешки, програми за претварања звука у писани текст и обрнуто. Захваљујући Сузан Делаханти, експерткињи за алтернативне медије и асистивне технологије, били смо у прилици да присуствујемо демонстрацији неких учила и програма (на пример, AVA и JAW).

Посета колеџу крафтон Хилс завршила се једночасовним разговором и разменом искустава у вези са образовним системом, организацијом образовних институција и начинима реализације наставе у Калифорнији и Србији.

Следећа посета била је приватном Универзитету у Редлендсу. Посета је почела обиласком фарме која се развија у оквиру рада Департмана за биологију али на њој остварују своје предиспитне обавезе или волонтирају студенти са различитих студијских програма. То је органска фарма на којој се узгаја биље, воће и поврће. Део плодова даје је универзитетској мензи за оброке али и студентима лошег материјалног стања, док се младице уступају и фармерима чије су фарме изгореле у летњим пожарима.

Следећи састанак био је представницима Канцеларије за сервисно учење (учење кроз ангажман) Тонијем Милером и Ерин Сенборн. Они су нас упознали са развојем Канцеларије, организацијом овог облика учења и организацијама у локалној заједници са којима сарађују. У почетку је ова канцеларија организовала рад студената који су се самостално јављали за програм, али како искуства и истраживања показују да кроз овај облик активности студенти брже напредују и професионално и лично, ова канцеларија сада организује курсеве који се заснивају на сервисном учењу. То су обавезни курсеви који носе до 5 кредита, зависно од тога који облик ангажовања студент жели да обави, и могу се реализовати у Редлендсу али и преко лета у местима где студенти живе.

На радном ручку са представницама Америчке асоцијације жена на универзитетима (American Association of University Women – AAUW), проф. др Катрин Браун, проф. др Памела Форд и проф. др Нерни Минк Милер представила су свој рад који је усмерен ка оснаживању девојака и жена различите добе и животне ситуације да наставе школовање и посебно да се образују у областима СТЕМ. Ова асоцијација тако организује прикупљање средстава за једнократне стипендије и грантове које добитнице (ученице средње школе, студенткиње или особе које желе да наставе образовање након прекида) могу да искористе за потребе које су за њих у том тренутку најважније, као и за учешће на разним научним конкурсима, пројекте или учешће на конференцијама.

Следећи састанак био је на представницима студијског програма *Spatial Studies*, који реализују предавачи са различитих департмана (бизнис, историја, енглески језик, биологија...). Овај програм настао је у сарадњи са изузетно успешном локалном ИТ компанијом Есри, која је овом универзитету али и свим школама у округу уступила бесплатно компјутерски програм *Geographic Information System – GIS*, програм за тродимензионално мапирање, лоцирање и анализирање података. Овај програм има разноврсну примену у различитим областима: од анализе суседства и потенцијалних клијената локалних бизниса до анализе података о зараженима корона вирусом и највећим жариштима. Предавачи и студенти овог студијског програма, поред обављања редовних обавеза на студијама, обављају послове и за трећа лица, међу њима и за велике савезне институције као што је НАСА. За мене као англисту посебно је био интересантно коришћење ГИС-а у књижевности, где се књижевно дело анализира на основу мапе кретања радње и ликова.

Делегати Србије су на колеџу Крафтон Хилс и Универзитету у Редлендсу одржале презентације о образовном систему у Србији. Након опште презентације нашег образовног система с посебним акцентом на високо образовање, делегати су представили институције на којима раде. У својој презентацији о Филозофском факултету Универзитета у Нишу осврнула сам се на три правца активности нашег факултета: ка будућим студентима, садашњим студентима и наставницима у основним и средњим школама Ниша и јужне и југоисточне Србије. Посебно сам истакла подршку

коју пружамо студентској популацији кроз активности *Канцеларије за развој каријере и подршку студентима*, стварање услова за успешно студирање студентима са посебним потребама: прилазне рампе, тактилне стазе за слепе и слабовиде студенте, адаптација наставног и испитног материјала (укључујући и пријемне испите), и посебно најновије погодности на сајту Филозофског факултета у Нишу за будуће студенте са посебним потребама како би што лакше дошли до информација о упису на студијске програме нашег факултета. Осврнула сам се и на рад *Центра за професионално усавршавање наставника* и његове активности (предавања, семинари, конференције, наградни конкурси). Била је ово прилика и да се похвалимо пројектом „Енглески за децу мигранте“ који су реализовали део предавача и студената Департмана за англистику на челу са продеканом проф. др Горданом Ђигић у сарадњи са УНИЦЕФ-ом Србија и НВО за децу и младе Индиго. Овај пројекат као пример сервисног учења награђен је међународном наградом *PROFFORMANCE International Higher Education Teacher Award 2021/22* као најбољи пројекат у категорији „рад за и са локалном заједницом“.

У оквиру програма имали смо и полуваничну посету Универзитету у Лома Линди, где нас је примио наш земљак Мајкл Самарџија, руководилац Одељења за истраживања и развој. Универзитет у Лома Линди организује студијске програме из области медицине, а у оквиру њега ради и болница. Са г. Самарџијом само разговарали о раду болнице и универзитета у време пандемије, како су се изборили за Р2 статус на ранг-листи медицинских истраживачких институција, али и о специфичности рада високообразовне институције коју финансира Адвентистичка црква. Г. Самарџија је показао велико интересовање за сарадњу његове институције са институцијама у нашој земљи.

3. Посете средњим школама у Редлендсу

У оквиру програма посетили смо две средње школе: Средњу школу Редлендс (*Redlands High School*) и средњу школу Оринџвуд (*Orangewood High School*).

Средња школа Редлендс у највећој мери је организована као гимназија али, у складу са најновијим кретањима на тржишту рада, уводи и програма налик нашим у стручним школама (нпр. медицински смер, који омогућава упис на медицинске факултете и чак пренос неких кредита остварених у школи).

Школа је изузетно опремљена. Има кабинете за већину предмета, језичку лабораторију, кабинет за 'медицински смер' са опремом за симулацију пружања помоћи разним пацијентима (давање инјекције, оживљавање и сл.), позоришну салу, терен за софтбоул. У тренутку наше посете ученици завршног разреда радили су 'матурски испит' из *Историје САД* или *Историје Европе*, а те вечери била је заказана премијера музикла *Бриљантин*, који су готово у потпуности реализовали ученици школе (глумачка секција, школски оркестар, хор...).

Након обиласка школа, имали смо једночасовни разговор за професором физике и историје/политичког система. Професор физике нам је причао о разним пројектима које је реализовао са својим ученицима (између осталог, и један за НАСА о одрживости и репродукцији биљака на Марсу, за који су добили награду, а ученици који су радили на пројекту примљени су на најпрестижније универзите: Беркли, Калтек и Харвард). Интересатно је да је школа добили стари

телескоп из опсерваторије НАСА-е који сада користе у настави. Професор историје/политичког система нам је пренео своја искуства у настави и нарочито активности усмерене ка бољем упознавању доприноса афроамеричке, латино и других заједница развоју америчког друштва.

Средња школа Оринџвуд је потпуно друга врста средње школе. Она је усмерена на образовање оних који су напустили школу. Углавном су то ученици која долазе из породица са несређеном ситуацијом и која су проживела неку трауму. Директорка Карли Норис и цели колектив су изузетно посвећени сваком ученику и пружају им подршку не само да заврше средњу школу него и да наставе школовање како би себи могли да обезбеде бољи живот. Због тога посебну пажњу посвећују информисању ученика о даљим могућностима у оквиру *Канцеларије за развој каријере*.

Ученици ове средње школе савладавају исти програм као и у другим школама, али је режим рада другачији: градиво је подељено на мање целине, може се савладати у краћим временским периодима и, зависно од ангажовања ученика, може се савладати и пре завршетка школске године.

Школа улаже напоре у бољу опремљеност кабинета. Тренутно има телевизијски и музички студио, 3Д принтер, принтер за штампање мајици, па се руководство школе нада да ће у будућности моћи да пружа услуге трећим лицима, и тако обезбеди финансијску сигурност школе а ученицима омогућити да стекну радно искуство и створе контакте који ће довести до њиховог запошљавања након завршене средње школе.

4. Активности у области образовања других институција

Многе институције које нису директно везане за образовање све више развијају различите образовне програме. Ту, пре свега, спадају музеји, али и библиотеке и зоо-вртови. Њихови програми и поставке су прилагођени различитим узрастним групама и конципирани тако да посетиоци буду још од улаза ангажовани кроз разноврсне интерактивне и дигитализоване садржаје и облике искуственог учења.

Тако су у Природњачком музеју Смитсонијана експонати постављени тако да могу и деца да их лепо виде. Такође различити експонати пружају могућност сагледавања ситуације из више углова (на пример, спреда се види мравојед а страга је рупа у којој се крију мрави и коју посетиоци такође могу да виде; на површини је веверица а у земљи се виде залихе лешника; на слици је приказана анатомија сисара а иза вратанаца која се померају може да се види плод у развоју). Велика пажња се посвећује ангажовању свих чула како би се створио аутентични доживљај (нпр. чују се звуци разних животиња из саване и џунгле). Као наставник енглеског језика уочила сам много начина на које поставке овог музеја могу да се искористе у настави енглеског језика, од учење вокабулара (делови тела животиња, станишта, гласови) до организовања учења кроз пројектну наставу.

Сличне одлике имају и поставке у Музеју округа Сан Бернадино. Овај музеј обједињује поставке природњачког, завичајног, музеја културе... Ту се налазе поставке превозних средстава, телекомуникационих средстава (грамофон, радио, телевизија), артефаката индијанских племена на територији овог округа, минерала, праживотиња итд. У овом музеју најмлађи посетиоци могу да 'беру' и 'пакују' поморанџе (како су то радили њихови преци), може да се омирише склониште

мишева, да се проучавају разни инсекти кроз микроскопе (које научне институције више не употребљавају па су уступљени музеју на коришћење), да се притиском на дугме чује пој птица. Поред тога, постоје и посебне учионице где се одвијају предавања и радионице, а кроз разне игре и активности деца показују шта су научила.

И у Зоолошком врту у Сан Дијегу постоје посебне учионице где деца организовано долазе и кроз игру и разне активности уче о разним животињама, очувању природе и сл. као и дневни кампови са разним активностима.

Посебна занимљивост за нас представљала је посета компанији *Garner Holt Productions*, продукцијској кући која је радила за филмове компаније Волт Дизни али обавила и многе комерцијалне послове у области аниматроника. Ова компанија организовала је и образовни програм за ученике *Creation Through Imagination*, где их упознаје са основама роботике (кроз прављење 'играчака') али и колики је значај маште у било којој врсти рада.

5. Друге активности

Наши домаћини Ротари клуб Санрајз посветио је велику пажњу пројекту *Open World – Education for the 21st century* и чланови клуба су искористили све своје личне и професионалне контакте како би делегација Србије стекла што потпунији увид у образовни систем јужне Калифорније али и у живот локалне заједнице. Наш долазак био је најављен и у локалним новинама *Redlands Community News*.

На састанку Ротари клуба Санрајз делегација Србији представила је своју земљу. У нашој презентацији упознали смо домаћине са великанима нашег народа, савезништву Србије и САД у Првом и Другом светском рату, са нашим фолкором и појењем.

Наше представљање Србији је изазвало велико интересовање, па смо следећег дана исту презентацију одржали и у Ротари клубу Редлендс.

Највећу почаст делегација Србије добила је у Градској већници. Управа града донела је Прокламацију, којом се недеља од 1.-7.5.2022. проглашава Недељом *Redlands Open World*. Делегати су добили примерак Прокламације, а цели догађај преношен је и на интернет страници Градске већнице.

Од осталих активности, за мене као англисту посебно је био значајан обилазак споменика везаних за оснивање САД и политички систем ове земље (Капитол, Џеферсонов меморијал, Линколнов Меморијал, Вашингтонов Меморијал у Вашингтону), о којима англисти уче у оквиру свог студијског програма.

6. Закључак

У току боравка у САД у оквиру програма размене *Open World – Education for the 21st century* од 27.4. до 8.5.2022. као члан делегације Србије била сам у прилици да се упознам са образовним системом у јужној Калифорнији. Након посете колеџу Крафтон Хилс и Универзитету у Редлендсу, и средњим школама Редлендс и Оринџвуд као и других културним и забавним институцијама чини се да је могуће идентификовати неке трендове у савременом образовању:

- образовне институције се труде да постану доступне свима и да сви млади (и не само млади) људи добију одговарајуће образовање, а посебна пажња се посвећује ученицима/ студентима из непривилегованих група (у случају САД, Афро-Американцима, Латино Американцима, особама са посебним потребама, особама слабијег економског статуса, особама које су из разних разлога морале да прекину образовање у неком тренутку);
- образовне институције се све више труде да сарађују са локалном заједницом не само кроз програме сервисног учења већ и кроз програме које заједнички реализују, чиме долази до много веће интеграције образовних институција у живот локалне заједнице;
- све је већа сарадња образовних институција са привредом, нарочито ИТ компанијама, на обострану корист: образовне институције добијају најновије програме и апликације за коришћење у образовном процесу, а компаније друге бенефите;
- образовне институције се труде на разне начине да развију свест студената и локалне заједнице о климатским променама и начинима на које можемо да допринесемо очувању Земље, енергетској ефикасности и сл.;
- програми образовања су све истакнутија мисија и активност музеја, зоолошких вртова, библиотека, па и неких компанија, а у њиховим образовним програмима доминирају учење преко интерактивних садржаја, дигиталне анимације, искуственог учења;
- научне и друге институције омогућавају бољу техничку опремљеност образовних институција тако што опрему коју више не користе или немају где да сместе уступају школама, али и музејима и другим сличним институцијама.

На личном нивоу, у току ове посете значајно сам допунила своја знања, добила идеје о начинима осавремењивања наставе и остварила бројне контакте, за које се надам да ће у будућем раду резултирати неких обликом заједничких активности и пројеката.

У Нишу, 18.5.2022.

Извештај поднела

Љиљана Марковић, виши лектор,
Департман за англистику